

Ileus

Deze tekst gaat over ileus bij patiënten met kanker in de palliatieve fase (als genezen niet meer mogelijk is).

Een ileus is een verstoring in de passage van voedsel door de darm.

Deze verstoring kan veroorzaakt worden door een plaatselijke afsluiting van de darm of doordat de darmen helemaal stilliggen. Bij ongeneeslijk zieke mensen met kanker is regelmatig sprake van een combinatie van een (gedeeltelijke) afsluiting van de darm en stilliggende darmen.

De klachten ontstaan meestal geleidelijk, in een periode van dagen tot weken.

Klachten

Klachten van een ileus zijn:

- Misselijkheid en braken
- Aanvallen van pijn (als gevolg van darmkrampen) en/of continue pijn (door ontsteking en vochtophoping in de darmwand)
- Opgezette buik
- Niet vaak genoeg of niet kunnen poepen
- Uitdroging en verslechterende voedingstoestand (tekort aan energie, vitamines en/of mineralen)

Oorzaken

Een ileus bij patiënten met kanker in de palliatieve fase kan worden veroorzaakt door:

- Uitzaaiingen in het buikvlies. Dit is de meest voorkomende oorzaak.
- Een afsluiting van de darm door een tumor of een uitzaaiing. Deze kan in de darmwand zitten of van buiten op de darm drukken.
- Uitval van de zenuwen van de darm.
- Medicatie, bijvoorbeeld opioïden (morfine of morfineachtige middelen).
- Verklevingen van de darm door een eerdere operatie of bestraling
- Obstipatie (meestal als bijkomende oorzaak).
- Andere oorzaken:
 - Te weinig kalium of te veel calcium in het bloed
 - Kort na een buikoperatie
 - Bloedvergiftiging

- Andere darmziektes
- Acute buikcomplicaties waarbij de darm in de knel kan komen.

Onderzoek en diagnostiek

De arts zal u eerst vragen stellen over uw medische voorgeschiedenis en uw klachten. Daarna doet hij een lichamelijk onderzoek, met soms ook een rectaal onderzoek. Hierbij brengt de arts zijn vinger in de anus en bevoelt zo de anus en de endeldarm vanbinnen.

Soms is ook nog aanvullend onderzoek noodzakelijk om de juiste behandeling te bepalen, zoals een CT-scan van de buik of een coloscopie.

Behandeling

Behandelingen zijn onder te verdelen in:

- Behandeling van de klachten
- Behandeling van de oorzaak

Behandeling van de klachten:

- Bevorderen van passage van ontlasting door de darm door te laxeren door middel van een klysma. Hierbij wordt vloeistof via de anus in de endeldarm gespoten. Deze vloeistof maakt de harde poep zachter, waardoor deze gemakkelijker door de darm kan.
- Behandeling van braken met een maaghevel. Een maaghevel is een slangetje/sonde dat via de neus in de maag wordt gebracht. Het zorgt ervoor dat de inhoud van de maag wordt gelegegd. Hierdoor bent u niet meer misselijk, braakt u niet meer en krijgen de maag en darmen rust. Als de maaghevel onvoldoende effect heeft of als u de maaghevel niet verdraagt, krijgt u medicijnen om braken en/of misselijkheid te verminderen (als injectie of infuus).
- Niets via de mond innemen en vocht via een infuus toedienen.
- Behandeling van buikpijn met pijnstillers.
- Remmen van aanmaak van maagsappen door behandeling met maagzuurremmers
- Bij vocht in de buikholte: een punctie. Hierbij wordt via de huid een naald in de buikholte gebracht om het teveel aan vocht (ascites) in de buikholte af te voeren.

Behandeling van de oorzaak:

De arts zal met u en uw naasten bespreken of behandeling van de oorzaak van de ileus mogelijk en gewenst is. Daarbij spelen uw wensen, uw klachten, uw lichamelijk conditie en uw levensverwachting een rol.

Mogelijke behandelingen zijn:

- Een stent: de arts plaatst een buisje in de darm om de darmdoorgang open te maken/houden. Dit is alleen mogelijk bij een plaatselijke afsluiting van het einde van de dikke darm.
- Een operatie: het verwijderen van verklevingen, het aanleggen van een stoma, het aanleggen van bypass van de darm, het verwijderen van een deel van de darm
- Bij uitzaaiingen in het buikvlies of de darmwand: chemotherapie.

Controle

De arts en/of verpleegkundige controleert dagelijks hoe het met uw klachten gaat. Hij of zij kijkt daarbij of:

- de klachten voldoende afnemen (vooral pijn en braken);
- de maaghevel ingebracht of verwijderd moet worden of moet blijven zitten;
- toediening van vocht en voeding (nog) nodig is;
- laxeren (nog) noodzakelijk en zinvol is.

Soms vraagt hij of zij u om uw klachten op een lijst bij te houden.